

1. Ainevaldkond „Kunstiained“ ainekava

1.1. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstiainete valdkonnapädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstist. Kultuur laiemalt (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants, visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid.

Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

- 1) kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Isiklik kogemus kunsti ja muusika õppimisel toetab tõlgendamisoskust;
- 2) kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada;
- 3) kunsti ja muusika õppimine võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber esteetilist ja subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole;
- 4) kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunstiga;
- 5) kunstide õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivseid oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

1.2. Vaimse ja sotsiaalse õpikeskkonna kujundamine

Õppekeskkonda kujundades lähtutakse kooli õppekava väärtustest ning luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ja eneseväljendust toetav sotsiaal-emotsionaalne, vaimne õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase autonoomiat, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning vastama õpilaste võimetele, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline. Eriti tähtis on psühholoogilist baasvajadust arvestav keskkond.

Kunstid on muutuvad, vastuolusid tekitavad ning väärtuste ja kokkulepete piire kompavad, mistõttu on eriti tähtis tagada turvaline vaimne keskkond, mille kujundamisele aitavad kaasa hinnanguvabad arutelud ja õpetaja pädevus tulla toime väärtuskonfliktidega.

Õpe toimub võimalusel ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ning mujal.

1.3. Praktilised tööd ja õppekäigud

Õppekäigud toimuvad võimalusel autentsetes keskkondades: linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooliümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ning mujal. Suuremahulised praktilised tööd teostatakse ülekoolilistel projektipäevadel, erinevate loovülesannetena.

1.4. Hindamise korraldus

Hindamise aluseks on kunstiainete ainekavades kirjeldatud õpitulemused klasside kaupa. Hindamisega toetatakse teadmiste, oskuste omandamist, hoiakute kujunemist ning valdkonna pädevuste saavutamist.

Ainealaste teadmiste ja oskuste tulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega viiepallisüsteemis ja õppimist toetava (kujundava) hindamise abil. Gümnaasiumiastme õpilasi hinnatakse kokkuvõtvalt kursuse- ja kooliastmehinnetega.

Hindamise aluseks on gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud õpitulemused ning koolis kehtestatud hindamisjuhend.

Kunstiainetes hinnatakse:

- 1) teadmiste ja oskuste rakendamine loomingulistes tegevustes (hindamisel arvestatakse õpilase individuaalsete võimete ja oskustega);
- 2) suulised diskussioonid/arutelud, ettekanded muusika- ja kunstiteoste arenguloost, kontsertide, näituste, etenduste arvustused/esseed/arutlused;
- 3) kirjalik teadmiste kontroll;
- 4) aktiivne osalemine tööprotsessis;
- 5) loomingulisus ja korrektsus;
- 6) kooli esindamine konkurssidel, võistlustel, olümpiaadidel;
- 7) esinemised kooli-, valla-, maakondlikel ja üleriigilistel üritustel.

Tagasiside andmine hoiakute ja väärtushinnangute kujunemisele on kunstiainetes oluline:

- 1) inimväarikus, lugupidamine ja viisakus
- 2) sallivus
- 3) ausus ja õiglus
- 4) aktiivsus ja eesmärgipärasus
- 5) vastutus oma otsuste, käitumise ja õpitulemuste eest
- 6) austus emakeele ja kultuuri vastu
- 7) kultuuride mitmekesisus
- 8) kooli traditsioonide hoidmine ja kaasajastamine

Tagasiside andmine toimub erinevatel viisidel: kirjalikult ja suuliselt (individuaalne tagasiside õpetajalt, aktiivne diskussioon klassiruumis ja arvamused kaasõpilastelt).

Õppija käitumisele antakse nii suulist kui ka vajadusel kirjalikku tagasisidet, et toetada turvalist õpikeskkonda ning Otepää Gümnaasiumi kodukorra täitmist.

1.5. Muusikaõpetus I kursus „Uusaegse helikeele kujunemine“

1.5.1. Kursuse lühikirjeldus

Kursus „Uusaegse helikeele kujunemine“ annab ülevaate Euroopa kunstmuusika kujunemisest ja keskendub kolme ajastu: keskaeg, renessanss ja barokk üldkultuurilise tausta ja muusika tundma õppimisele, seoste loomisele ja võrdlemisele.

Laulmine, pillimäng ja omalooming on olulised muusikaloo illustreerimiseks, teisalt võivad need olla ka iseseisvad tegevused muusikatunnis.

Musitseerimisega arendatakse õpilase eneseväljendamise oskust. Eesmärgiks on mõista muusika rolli kultuuris – väärtustada ühislaulmise, kooriliikumise ning laulupidude traditsiooni tähendust; arendada muusikaoskusi, avardada muusikaga tegelemise viise ning toetada elukestva muusikaharrastuse teket.

1.5.2. Kursus „Uusaegse helikeele kujunemine“ „õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused	Õppesisu
Õpilane:	Muusika kuulamine ja muusikalugu

<p>1) Võrdleb käsitletud ajastute (keskaja, renessansi, baroki) üldkultuurilist tausta ning muusikanäidete põhjal nimetatud ajastute muusikat, leiab seoseid nüüdisajaga, oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada ning mõistab muusika rolli eri ajastuil;</p> <p>2) leiab seoseid paikkonna, Eesti ja Euroopa muusikakultuuri vahel;</p> <p>3) teab vanamuusikaga seotud Eesti heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi;</p> <p>4) leiab infot allikakriitiliselt: koostab essee, referaadi, muusikaürituse arvustuse või lühiuurimuse, kasutades infotehnoloogia ning digivõimalusi;</p> <p>5) kasutab muusikat kuulates digikeskkondi ja -rakendusi;</p> <p>6) teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes.</p> <p>Pädevused: planeerib, kavandab ja teostab eesmärgistatud õppimist; hindab adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi; peab kinni tähtaegadest ja kokkulepetest; väärtustab kunsti ja loomingut, tajub ning analüüsib oma maa ja teiste maade rahvaste kultuuripärandit.</p>	<p>Muusika mõiste, muusika teke ja olemus. Muusika roll vanadel kultuurirahvastel. Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur.</p> <p>Keskaeg. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Gregooriuse laul, missa ülesehitus, mitmehäälsuse ja noodikirja kujunemine, rüütlikultuur ja pillid.</p> <p>Renessanss. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Polüfoonilise muusika areng, ilmalik laul ja seltskonnamuusika, instrumentaalmuusika, reformatsioon ja muutused kirikumuusikas. Žanre tutvustatakse heliloojate loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.</p> <p>Barokk. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Kontsertstiil, õukonnamuusika, ooperi kujunemine, kirikumuusika uued žanrid: kantaat, oratoorium, passioon. Instrumentaalmuusika areng - uued vormid ja žanrid ning pillid. Žanre tutvustatakse heliloojate (nt Claudio Monteverdi, Georg Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach, Antonio Vivaldi jt) loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.</p> <p>Vanamuusika Eestis. Ansamblid Vox Clamantis, Hortus Musicus, Rondellus, Viljandi Vanamuusikaansambel; varasemast muusikast inspireerunud heliloojad, nt Arvo Pärt, Cyrillus Kreek, Urmas Sisask jt; festivalid, nt Viljandi, Haapsalu ja Tartu vanamuusikafestival jt.</p> <p>Mõisted: Muusika väljendusvahendid, vaimulik ja ilmalik muusika, gregooriuse laul, missa, neuma, rüütli laulik, motett, reekviem, kaanon, polüfoonia, homofoonia, reformatsioon, luteri koraal, madrigal, ansamblimuusika, ooper, aaria, kantaat, oratoorium, passioon, concerto grosso, soolokontsert, süit, prelüüd ja fuuga, kammer- ja orkestrimuusika.</p>
<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab musitseerides põhikoolis ja gümnaasiumi jooksul omandatud muusikateadmisi ja -oskusi, sh muusikalist kirjaoskust;</p> <p>2) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana;</p>	<p>Laulmine:</p> <p>Laulud muusikaloo illustreerimiseks, vokaalsete võimete, esinemisoscuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.</p> <p>Ühislaulud (sh põhikoolis omandatud ühislauluvara jm), eesti levimuusika, pop- ja rokkmuusika lauluvara õpilaste huvist lähtuvalt, eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega seotud laulud.</p> <p>Põhikoolis omandatud muusikaline kirjaoskus (helivälitused, rütmifiguurid jne.) ning</p>

4) musitseerib erinevatel olemasolevatel pillidel, kasutades põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja pillimänguoskusi;

5) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone,(digi)kompositsioone, laulusaateid jm;

6) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu.

Pädevused:

suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades varemõpitud teadmisi; mõistab ja arvestab oma võimeid ja võimalusi; mõtleb kriitiliselt ja loovalt; suudab rühmas tegutseda omakasupüüdmatult ja paindlikult; on salliv ning aktsepteerib erinevaid arvamusi.

muusikalised oskussõnad (meloodia, rütm, tempo jne.);

Lauldakse enamasti saatega ja kooris, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu põhimõtteid.

Pillimäng:

Pillimängu rakendatakse ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

muusikaline omalooming

Lihtsate meloodiate ja erinevate muusikast lähtuvate tekstide loomine. Muusika loomine muusikaloo illustreerimiseks, nt kaanoni, rütmikaanoni loomine.

Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude loomine ja esitamine üksi või rühmas.

Laulusaadete loomine koolis olemasolevate pillidega.

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.

Mõisted:

Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur jt; hääleaparaat ja häälehoiud; a cappella, partituur, muusikažanr ja -stiil, saade, improvisatsioon, libreto, partituur.

Lõiming:

Valdkonnasisene lõiming

1) teose, autori ja loomingu määratlus:

Tuuakse näiteid teiste kunstivaldkondade autoritest (nt kirjanikud, lavastajad). Kui autor ei ole teada, siis põhjendatakse seda (nt rahvalaulude, vanemate teoste või tänavakunsti puhul);

Erinevate elukutsete paljusus ajaloolises ja nüüdisaja muusika- ja kunstikorralduses (nt impressario, mänedžer, operaator, galerist, kirjastaja, helirežissöör)

Ajalooline vaade loomingu määratlusele ja võimalustele (nt rahvamuusika ja -kunst kui

looming, esitamine ja taasesitamine, stilisatsioon)

2) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika:

Interpreteerimise erinevus (muusika esitus ja tõlgendamine, kunstis erinevate teemade (nt Madonna lapsega, püha õhtusöömaaeg, teiste kunstnike teoste aproprieerimine (kohandamine) (näited)

kureerimine (nt erinevate teoste valik ja kombineerimine, konteksti loomine, kunstiteoste vahelise seose lavastamine,

kriitik kui professionaalne kunsti mõtestaja, hindaja ja vahendaja

3) ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõnamuusika- ja tantsuteater, film):

Teoreetiline ülevaade erinevate kultuuride ajalooliselt mitmemeelelistest etendustest (Antiik-Kreeka draama, Prantuse õukonna ballett, tummfilm, nüüdisaegne draama- ja muusikalavastus) ja nende põhjal loodud lavastus

4) nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused

Video ja performance, muusikavideo, installatiivne, uusmeedia kunst jms. Võib käsitleda heli ja pildi omavahelist mõju. Näiteks katsetada sama visuaali erinevate helitaustadega ja reflekteerida, kuidas kogemus muutub

5) Apropriatsioon nii muusikas kui kunstis: sämpeldamine, remiks, kaver, kollaaž, assamblaaž, pastišš, stilisatsioon, töötlus, orkestratsioon, transkriptsioon ja arranžering.

6) Kunst ja muusika kui loomemajanduse valdkonnad:

kunsti- ja muusikakorraldus, vahendamine, brändimine, kunsti- ja muusika meedia, sisuloome, levitamine ja suunamudimine, festivalid, biennaalid jm rahvusvahelised suursündmused.

Valdkonnaülene lõiming:

Kirjandus. Kirjandusteosed, mis on leidnud kasutamist muusikateoste süžeede ja tekstidena. Kompositsioon kirjandus- ja muusikateoses, luuletekstid ja laulud, luule ja rütm.

Ajalugu. Erinevatele ajalooperioodidele omane maailmavaade ja tõekspidamised, mille kaudu on võimalik mõista vastaval perioodil loodud muusikat.

Kunst. Erinevate ajastute eetilised ja esteetilised tõekspidamised.

Kunstiajastutele ja stiilidele omaste tunnuste ilmnemine erinevates kujutava

	<p>kunsti valdkondades ja muusikas.</p> <p>Keeled. Erinevate võõrkeelte tekstide kasutamine muusikateostes. Helilooja vokaalloomingu kuulamine originaalkeeles.</p> <p>Bioloogia. Hääle tekitamine, hääle- ja kuulmisorganid, häälehoid. Vaimne ja füüsiline keskkond kui tervik. Muusika teraapiline mõju.</p> <p>Füüsika. Heli omadused, muusikaline heli kui füüsikaline nähtus.</p> <p>Kehaline kasvatus. Kehahoid, rüht, koordinatsioon, hingamine, muusikaline ja tantsuline liikumine.</p> <p>Geograafia. Riikide asukohad maailmakaardil, globaliseerumise mõjud maailma eri regioonides.</p>
--	---

1.6. Muusikaõpetus II kursus „Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas“

1.6.1 Kursuse lühikirjeldus

Kursus keskendub klassikalis-romantilisele perioodile muusikaloos, mil kujunesid välja muusikavormid, -žanrid ja esituskoosseisud, mis on kasutusel tänaseni. Kursus avardab õpilase kultuurilist silmaringi ja süvendab õpilase teadlikuks kontserdi ja muusikateatri küllastajaks kujunemist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu moodustavad ühtse terviku ning seda vaadeldakse laiemalt, luues seoseid kultuuri, visuaalse kunsti ja ajaloo. Õppeprotsessis on kandev osa klassitsismi- ja romantismiajastu üldkultuurilise tausta ja muusikakultuuri tutvustamisel, seoste loomisel mineviku ja tänapäeva vahel. Keskendutakse ajastu ja žanri iseloomulikumatele tunnustele ning žanrite arengule.

Klassitsismi- ja romantismiajastu käsitlemisel suunata õpilasi seoseid leidma Eesti ja Euroopa kultuuri- ja muusikaloos vahel. Luua paralleel eesti kultuuri- ja muusikaloos toimuvaga klassitsismi- ja romantismiajastul, rahvusromantilise koolkonna kujunemisega Eestis, Euroopa tuntud muusikute külaskäikudest Eestisse (nt Liszti kontserdid Tartus, Tšaikovski puhkus Haapsalus) jne. Suunata õpilasi tutvuma Eesti muusikateatrite veebilehekülgedega ja uurima, missugused klassikute või romantikute lavateosed on repertuaaris nüüdisajal ning kuidas on muutunud nende tõlgendus. Samuti tutvustada klassikalisi esituskoosseise Eestis – sümfooniaorkestreid, kammeransambleid, koore, interpreete, orkestridirigente.

Laulmine, pillimäng ja omalooming on olulised muusikaloos illustreerimiseks, teisalt võivad need olla ka iseseisvad tegevused muusikatunnis.

Musitseerimisega arendatakse õpilase eneseväljendamise oskust. Eesmärgiks on mõista muusika rolli kultuuris – väärtustada ühislaulmise, kooriliikumise ning laulupidude traditsiooni tähendust; arendada muusikaoskusi, avardada muusikaga tegelemise viise ning toetada elukestvat muusikaharrastuse teket.

1.6.2. Kursus „Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas“ õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused	Õppesisu
<p>Õpilane:</p> <p>1) Võrdleb käsitletud ajastute (keskaja, renessansi, baroki) üldkultuurilist tausta ning muusikanäidete põhjal nimetatud</p>	<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu</p> <p>Klassitsism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid.</p> <p>Instrumentaalmuusika vormid ja žanrid,</p>

<p>ajastute muusikat, leiab seoseid nüüdisajaga, oskab oma arvamusi argumenteeritult põhjendada ning mõistab muusika rolli eri ajastuil;</p> <p>2) leiab seoseid paikkonna, Eesti ja Euroopa muusikakultuuri vahel;</p> <p>3) teab vanamuusikaga seotud Eesti heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi;</p> <p>4) leiab infot allikakriitiliselt: koostab essee, referaadi, muusikaürituse arvustuse või lühiuurimuse, kasutades infotehnoloogia ning digivõimalusi;</p> <p>5) kasutab muusikat kuulates digikeskkondi ja -rakendusi;</p> <p>6) teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes.</p> <p>Pädevused: planeerib, kavandab ja teostab eesmärgistatud õppimist; hindab adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi; peab kinni tähtaegadest ja kokkulepetest; väärtustab kunsti ja loomingut, tajub ning analüüsib oma maa ja teiste maade rahvaste kultuuripärandit.</p>	<p>klassikalise sümfooniaorkestri kujunemine, ooperi areng. Viini klassikud Franz Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven. Žanre tutvustatakse heliloojate loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.</p> <p>Romantism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Kammerlaul, instrumentaalsed väikevormid, orkestrimuusika areng, programmiline muusika (sümfooniline poeem ja süit), lavamuusika areng (ooper, operett, ballett). Rahvuslikud koolkonnad. Žanre tutvustatakse heliloojate (nt Franz Schubert, Robert Schumann, Fryderyk Chopin, Ferenc Liszt, Hector Berlioz, Giuseppe Verdi, Richard Wagner, Pjotr Tšaikovski, Edvard Grieg, Jean Sibelius jt) loomingust valikuliselt muusika kuulamise kaudu.</p> <p>Klassitsismi- ja romantismiajastu muusika Eesti teatrites ja kontserdisaalides nüüdisajal, klassikalised esituskoosseisud: sümfooniaorkestrid, kammeransamblid, koorid; interpreedid.</p> <p>Mõisted: Vormid: sonaadivorm, sonaaditsükkel, variatsioonid, rondo, 3-osaline lihtvorm; žanrid: sonaat, keelpillikvartett, sümfoonia, instrumentaalkontsert, tõsine ja koomiline ooper, <i>Singspiel</i>, kammerlaul, klaveriminiatuurid (etüüd, prelüüd, nokturn, ballaad, eksrompt, rapsoodia jt), programmiline muusika (sümfooniline poeem, sümfooniline süit), lavamuusika (ooper, ballett, operett); interpreet, virtuoos.</p>
<p>Õpilane:</p> <p>1) kasutab musitseerides põhikoolis ja gümnaasiumi jooksul omandatud muusikateadmisi ja -oskusi, sh muusikalist kirjaoskust;</p> <p>2) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana;</p> <p>4) musitseerib erinevatel olemasolevatel pillidel, kasutades põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja pillimänguoskusi;</p> <p>5) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi</p>	<p>Laulmine: Laulud muusikaloo illustreerimiseks, vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks.</p> <p>Ühislaulud (sh põhikoolis omandatud ühislauluvara jm), eesti levimuusika, pop- ja rokkmuusika lauluvara õpilaste huvist lähtuvalt, eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega seotud laulud.</p> <p>Põhikoolis omandatud muusikaline kirjaoskus (helivältsed, rütmifiguurid jne.) ning muusikalised oskussõnad (meloodia, rütm, tempo jne.);</p> <p>Lauldakse enamasti saatega ja kooris, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta</p>

improvisatsioon, (digi)kompositsioon, laulusaateid jm;
6) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu.

Pädevused:

suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades varemõpitud teadmisi; mõistab ja arvestab oma võimeid ja võimalusi; mõtleb kriitiliselt ja loovalt; suudab rühmas tegutseda omakasupüüdmatult ja paindlikult; on salliv ning aktsepteerib erinevaid arvamusi.

intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu põhimõtteid.

Pillimäng:

Pillimängu rakendatakse ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline omalooming:

Lihtsate meloodiate ja erinevate muusikast lähtuvate tekstide loomine. Muusika loomine muusikaloo illustreerimiseks, nt kaanoni, rütmikaanoni loomine.

Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude loomine ja esitamine üksi või rühmas.

Laulusaadete loomine koolis olemasolevate pillidega.

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.

Mõisted:

Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur jt; hääleaparaat ja häälehoiu; a cappella, partituur, muusikažanr ja -stiil, saade, improvisatsioon, libreto, partituur.

Lõiming:

Valdkonnasisene lõiming

teose, autori ja loomingu määratlus:

Tuuakse näiteid teiste kunstivaldkondade autoritest (nt kirjanikud, lavastajad). Kui autor ei ole teada, siis põhjendatakse seda (nt rahvalaulude, vanemate teoste või tänavakunsti puhul);

Erinevate elukutsete paljusus ajaloolises ja nüüdisaja muusika- ja kunstikorralduses (nt impressario, mänedžer, operaator, galerist, kirjastaja, helirežissöör)

Ajalooline vaade loomingu määratlusele ja võimalustele (nt rahvamuusika ja -kunst kui looming, esitamine ja taasesitamine, happening ja performance, tänavakunst, stilisatsioon) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika:

Interpreteerimise erinevus (muusika esitus ja tõlgendamine, kunstis erinevate teemade (nt Madonna lapsega, püha õhtusöömaaeg, teiste kunstnike teoste aproprieerimine (kohandamine) (näited)

kureerimine (nt erinevate teoste valik ja kombineerimine, konteksti loomine, kunsteoste vahelise seose lavastamine, kontserdikava koostamine, soundtrack`i loomine)

kriitik kui professionaalne kunsti mõtestaja, hindaja ja vahendaja

ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõnamuusika- ja tantsuteater, film):

Teoreetiline ülevaade erinevate kultuuride ajalooliselt mitmemeelelistest etendustest (Antiik-Kreeka draama, Prantuse õukonna ballett, tummfilm, nüüdisaegne draama- ja muusikalavastus) ja nende põhjal loodud lavastus

Nüüdisaegsed mitmemeelised kunstinähtused

Video ja performance, muusikavideo, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms.

Visuaalne album, fotofilm, reklaamfilm. Võib käsitleda heli ja pildi omavahelist mõju. Näiteks katsetada sama visuaali erinevate helitaustadega ja reflekteerida, kuidas kogemus muutub, soundtrack`i loomine, animatsiooni helindamine.

Apropriatsioon nii muusikas kui kunstis: sämpeldamine, remiks, kaver, kollaaž, assamblaaz, pastišš, stilisatsioon, töötlus, orkestratsioon, transkriptsioon ja arranžering.

Kunst ja muusika kui loomemajanduse valdkonnad:

kunsti- ja muusikakorraldus, vahendamine, brändimine, kunsti- ja muusika meedia, sisuloome, levitamine ja suunamudimine, festivalid, biennaalid jm rahvusvahelised suursündmused.

Valdkonnaülene lõiming:

Kirjandus. Kirjandusteosed, mis on leidnud kasutamist muusikateoste süžeede ja tekstidena. Kompositsioon kirjandus- ja muusikateoses, luuletekstid ja laulud, luule ja rütm.

Ajalugu. Erinevatele ajalooperioodidele omane maailmavaade ja tõekspidamised, mille kaudu on võimalik mõista vastaval perioodil loodud muusikat.

Kunst. Erinevate ajastute eetilised ja esteetilised tõekspidamised.

Kunstiajastutele ja stiilidele omaste tunnuste ilmnemine erinevates kujutava kunsti valdkondades ja muusikas.

Keeled. Erinevate võõrkeelte tekstide kasutamine muusikateostes. Helilooja vokaalloomingu kuulamine originaalkeeles.

Bioloogia. Hääle tekitamine, hääle- ja kuulmisorganid, häälehoid. Vaimne ja

	füüsiline keskkond kui tervik. Muusika teraapiline mõju. Füüsika. Heli omadused, muusikaline heli kui füüsikaline nähtus. Kehaline kasvatus. Kehahoid, rüht, koordinatsioon, hingamine, muusikaline ja tantsuline liikumine. Geograafia. Riikide asukohad maailmakaardil, globaliseerumise mõjud maailma eri regioonides.
--	--

1.7. Muusikaõpetus III kursus „Eesti muusikalugu ja 20. saj. muusika“

1.7.1. Kursuse lühikirjeldus

Eesti muusikalugu“ on esitatud kompaktse kursusena, et õppijal kujuneks tervikpilt eesti muusika arengust, mis samaaegselt võimaldab seoseid luua Euroopa ja muu maailma muusika- ja kultuurilooga.

Pärimusmuusika: folkloor, regilaul, rahvapillid, uuem rahvalaul, uuemad laulumängud – seosed nüüdisajaga.

Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine. Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsioon. Esimesed professionaalsed heliloojad, suurteosed.

Rahvusliku helikeele kujunemine.

Ülevaade 20. saj. I poole muusikastiilidest (hilisromantism, impressionism, neoklassitsism ja ekspressionism) tuues paralleelselt välja seosed eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemisega (nt. Mahler-Tobias, Debussy-Eller jne.)

20. saj. II poole muusikastiilid (avangardism, postmodernism), paralleelselt nimetatud perioodi eesti heliloojate looming. Heliloojate ühiskonnakriitilised teosed stagnaajal ja laulva revolutsiooni perioodil (nt. Arvo Pärt, Veljo Tormis, Alo Mattiisen jt.).

21. sajandi mitmekesine ja globaliseeruv eesti muusika. Eesti esinduskollektiivid, interpretid, festivalid jne.

Laulmine, pillimäng ja omalooming on olulised muusikaloo illustreerimiseks, teisalt võivad need olla ka iseseisvad tegevused muusikatunnis.

Musitseerimisega arendatakse õpilase eneseväljendamise oskust. Eesmärgiks on mõista muusika rolli kultuuris – väärtustada ühislaulmise, kooriliikumise ning laulupidude traditsiooni tähendust; arendada muusikaoskusi, avardada muusikaga tegelemise viise ning toetada elukestva muusikaharrastuse teket.

1.7.2. Kursus „Eesti muusikalugu ja 20. saj. muusika“ õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused	Õppesisu
<p>Õpilane: leiab seoseid paikkonna, Eesti ja Euroopa muusikakultuuri vahel; teab Eesti heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ja muusika suursündmusi; tunneb eesti pärimusmuusikat, rahvusliku muusikakultuuri sünni- ja arengulugu ning loob seoseid Eesti muusikakultuuri mineviku ja nüüdisaja vahel; loob seoseid varasemate aegade ja nüüdisaja muusikakultuuri vahel;</p>	<p>Muusika kuulamine ja muusikalugu Pärimusmuusika. Folkloor, regilaul ja regilaulu liigid, rahvapillid, rahvatantsud, uuem rahvalaul, laulumängud. Pärimusmuusika seosed nüüdisajaga. Muusikanäited eesti pärimusmuusikast. Rahvuslikkuse kujunemine Eesti muusikas. Koorikultuuri ja laulupidude traditsiooni kujunemine ning seosed nüüdisajaga. Esimesed rahvuslikud heliloojad. Muusikanäidete valik järgmiste heliloojate loomingust: Aleksander</p>

eristab ja võrdleb muusikanäidete varal eri ajastute muusikat; põhjendab oma arvamust, toetudes teadmiste ning muusika oskussõnavarale; leiab infot allikakriitiliselt: koostab essee, referaadi, muusikaürituse arvustuse või lühiuurimuse, kasutades infotehnoloogia ning digivõimalusi; teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi; väljendab oma arvamust ning analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid muusikaüritusi ja õppekäike, rakendades omandatud teadmisi ning muusikasõnavara; kasutab muusikat kuulates digikeskkondi ja -rakendusi; teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes.

Pädevused:

planeerib, kavandab ja teostab eesmärgistatud õppimist; hindab adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi; peab kinni tähtaegadest ja kokkulepetest; väärtustab kunsti ja loomingut, tajub ning analüüsib oma maa ja teiste maade rahvaste kultuuripärandit.

Kunileid, Friedrich Saebelman, Karl August Hermann.

20. sajandi I poole muusikastiilid ja suunad (hilisromantism, impressionism, ekspressionism, neoklassitsism). Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Muusikastiile tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Gustav Mahler, Richard Strauss, Claude Debussy, Maurice Ravel, Igor Stravinski, Arnold Schönberg jt.

Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine. 20. sajandi I poole muusikastiilide ja suundade mõjud Eesti heliloojate loomingus. Eesti esimesed professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised ja vokaalsümfoonilised suurteosed eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, vokaal- ja instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas.

Muusikanäidete valik järgmiste heliloojate loomingust: Miina Härma, Mihkel Lüdig, Rudolf Tobias, Artur Kapp, Mart Saar, Cyrillus Kreek, Heino Eller, Evald Aav, Eduard Tubin jt. Ülevaade 20. sajandi II poole muusikastiilidest ja -suundadest (avangardism, postmodernism). Muusikastiile tutvustatakse muusika kuulamise kaudu valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass jt.

Eesti muusika ja muusikaelu 20. sajandi II poolel. 20. sajandi II poole muusikasuundade peegeldused eesti koori- ja instrumentaalmuusikas. Uued suunad 21. sajandil. Rahvuskultuuri kaotused 1940-1955, süvamuusika arengusuunad nõukogude okupatsiooni tingimustes, laulev revolutsioon, muusika taasiseseisvunud Eestis. Muusikanäited valikuliselt järgmiste heliloojate loomingust: Eduard Tubin, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Ester Mägi, Eino Tamberg, Jaan Rääts, Arvo Pärt, Lepo Sumera, Raimo Kangro, Alo Mattiisen, Urmas Sisask, Erkki-Sven Tüür, Peeter Vähi, Sven Grünberg, Helena Tulve, Tõnu Kõrvits, Pärt Uusberg, Jüri Reinvere, Alisson Kruusmaa jt.

Mõisted:

Rahvamuusika, pärimusmuusika, kunstmuusika, regilaul, regivärss, uuem rahvalaul, vaimulik rahvalaul, rahvapillid, *liedertafel* i-stiil, rahvusromantism, rahvuslik ärkamisaeg, laulupidu, hilisromantism, impressionism, neoklassitsism, ekspressionism, avangardism,

	<p>postmodernism, minimalism, eklektika, atonaalsus, tonaalsus, aleatoorika, dodekafoonia, kromaatileine helirida, dissonants, konsonants, <i>happening</i> ja <i>performace</i> (tegevuskunst), elektronmuusika, klaster, multimeedia, tintinnabuli, nüüdismuusika, tegevuskunst, popmuusika, levimuusika, süvamuusika.</p>
<p>TEEMA Musitseerimine – osaoskused laulmine, pillimäng, omalooming</p>	
<p>1) kasutab musitseerides põhikoolis ja gümnaasiumi jooksul omandatud muusikateadmisi ja -oskusi, sh muusikalist kirjaoskust;</p> <p>2) laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana;</p> <p>4) musitseerib erinevatel olemasolevatel pillidel, kasutades põhikoolis omandatud muusikateadmisi ja pillimänguoskusi;</p> <p>5) loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone, laulusaateid jm;</p> <p>6) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu.</p> <p>Pädevused: suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades varemõpitud teadmisi; mõistab ja arvestab oma võimeid ja võimalusi; mõtleb kriitiliselt ja loovalt; suudab rühmas tegutseda omakasupüüdmatult ja paindlikult; on salliv ning aktsepteerib erinevaid arvamusi.</p>	<p>Laulmine Laulud muusikaloo illustreerimiseks, vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks ja tundeelu rikastamiseks. Ühislaulud (sh põhikoolis omandatud ühislauluvara jm), eesti levimuusika, pop- ja rokkmuusika lauluvara õpilaste huvist lähtuvalt, eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega seotud laulud. Põhikoolis omandatud muusikaline kirjaoskus (helivälitused, rütmifiguurid jne.) ning muusikalised oskussõnad (meloodia, rütm, tempo jne.); Lauldakse enamasti saatega ja kooris, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu põhimõtteid.</p> <p>Pillimäng Pillimängu rakendatakse ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>muusikaline omalooming Lihtsate meloodiate ja erinevate muusikast lähtuvate tekstide loomine. Muusika loomine muusikaloo illustreerimiseks, nt kaanoni, rütmikaanoni loomine. Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, kaasmängude loomine ja esitamine üksi või rühmas. Laulusaadete loomine koolis olemasolevate pillidega. Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.</p>

Mõisted

Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika, harmoonia, vorm, faktuur jt; hääleaparaat ja häälehoid; a cappella, partituur, muusikažanr ja -stiil, saade, improvisatsioon, libreto, partituur.

Lõiming

Valdkonnasisene lõiming

teose, autori ja loomingu määratlus:

Tuuakse näiteid teiste kunstivaldkondade autoritest (nt kirjanikud, lavastajad). Kui autor ei ole teada, siis põhjendatakse seda (nt rahvalaulude, vanemate teoste või tänavakunsti puhul);

Erinevate elukutsete paljusus ajaloolises ja nüüdisaja muusika- ja kunstikorralduses (nt impressaario, mänedžer, operaator, galerist, kirjastaja, helirežissöör)

Ajalooline vaade loomingu määratlusele ja võimalustele (nt rahvamuusika ja -kunst kui loomine, esitamine ja taasesitamine, stilisatsioon)

esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika:

Interpreteerimise erinevus (muusika esitus ja tõlgendamine, kunstis erinevate teemade (nt Madonna lapsega, püha õhtusöömaag, teiste kunstnike teoste aproprieerimine (kohandamine) (näited) kureerimine (nt erinevate teoste valik ja kombineerimine, konteksti loomine, kunstiteoste vahelise seose lavastamine, kriitik kui professionaalne kunsti mõtestaja, hindaja ja vahendaja

ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõnamuusika- ja tantsuteater, film):

Teoreetiline ülevaade erinevate kultuuride ajalooliselt mitmemeelelistest etendustest (Antiik-Kreeka draama, Prantuse õukonna ballett, tummfilm, nüüdisaegne draama- ja muusikalavastus) ja nende põhjal loodud lavastus

nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused

Video ja performance, muusikavideo, installatiivne, uusmeedia kunst jms. Võib käsitleda heli ja pildi omavahelist mõju. Näiteks katsetada sama visuaali erinevate helitaustadega ja reflekteerida, kuidas kogemus muutub

Apropriatsioon nii muusikas kui kunstis: sämpeldamine, remiks, kaver, kollaaž, assamblaaž, pastišš, stilisatsioon, töötlus, orkestratsioon, transkriptsioon ja arranžering.

Kunst ja muusika kui loomemajanduse valdkonnad:

kunsti- ja muusikakorraldus, vahendamine, brändimine, kunsti- ja muusika meedia, sisuloome, levitamine ja suunamudimine, festivalid, biennaalid jm rahvusvahelised suursündmused.

Valdkonnaülene lõiming:

Kirjandus. Kirjandusteosed, mis on leidnud kasutamist muusikateoste süžeede ja tekstidena. Kompositsioon kirjandus- ja muusikateoses, luuletekstid ja laulud, luule ja rütm.

Ajalugu. Erinevatele ajalooperioodidele omane maailmavaade ja tõekspidamised, mille kaudu on võimalik mõista vastaval perioodil loodud muusikat.

Kunst. Erinevate ajastute eetilised ja esteetilised tõekspidamised.

Kunstiajastutele ja stiilidele omaste tunnuste ilmnemine erinevates kujutava kunsti valdkondades ja muusikas.

Keeled. Erinevate võõrkeelte tekstide kasutamine muusikateostes. Helilooja vokaalloomingu kuulamine originaalkeeles.

Bioloogia. Hääle tekitamine, hääle- ja kuulmisorganid, häälehoid. Vaimne ja füüsiline keskkond kui tervik. Muusika teraapiline mõju.

Füüsika. Heli omadused, muusikaline heli kui füüsikaline nähtus.

Kehaline kasvatus. Kehahoid, rüht, koordinatsioon, hingamine, muusikaline ja tantsuline liikumine.

Geograafia. Riikide asukohad maailmakaardil, globaliseerumise mõjud maailma eri regioonides.

1.8. Kunsti I kursus „Kunst ja kunstiajalugu“

Kursuse taotluseks on, et õpilane tunnetab kunsti võimalusi ning näeb selle rakendusi nii enese elu ja tegevuse kui ka maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina; orienteerub kunstikultuuri arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides; mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega; rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi võtteid, tõlgendab ja lahendab erinevaid probleemülesandeid; väärtustab end ümbritsevat elukeskkonda ja visuaalkultuuri pärandit, mõistab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

1.8.1. Kursus „Kunst ja kunstiajalugu“ õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused	Õppesisu
<p>Õpilane: Iseloomustab lühidalt eri ajastuid ja seostab mõne kunstniku, teose ja ajaloosündmusega</p> <p>Iseloomustab oma sõnadega erinevate kunstnike loomingut.</p> <p>Paigutab kunstinähtused üldisel ajateljel õigesti.</p> <p>Pädevus: teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga; - väärtustab kunsti ja loomingut ning kujundab ilumeelt</p>	<p>KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD Kunsti roll eri ajastutel. Kunsti mõiste ja selle muutumise ajalugu. Kunstnik, teos ja vaataja oma kaasajas. Kunstiteoste analüüsi ja tõlgendamise erinevad meetodid (nt vormiline, märgiline, sotsiaalne) ja vormid (nt kunstikriitika, retsensioon, kirjandusteos, kunstifilm). Kunstikultuuri üldistav ajatelg. Üldistava ajatelje käsitlemisel on olulisim selgitada ja põhjendada kunsti muutumist. Peamiste faktide ja näidete abil luuakse seosed ühiskondlike põhjuste, kunsti ja ajastu mõtteviisi vahel. Erialase sõnavara omandamine. Vanimad kõrgkultuurid. Esiaja kujutised. Mesopotaamia. Egiptus. Antiikaja kunst. Vana-Kreeka. Vana-Rooma. Keskaja kunst. Varakristlus ja Bütsants. Romaani kunst. Gootika. Kunst ja religioon. Kunst Itaalias ja põhja pool Alpe. Inimesekeskse maailmapildi kujunemine. Kunst ja teadus. Trükikunsti leiutamine. Barokk. Baroki suunad ja rokokoo. Õukonnakunstist argielu kujutamiseni. 18. ja 19. sajandi kunst. Klassitsism. Antiikpärandi mõju ja valgustusajastu ideed. Vaimu ja võimu arhitektuur. Romantism. Realism. Lõiming: ajalugu, muusika (vastava ajastu ajalooline taust ja muusika aitavad paremini mõista kunstiajaloo arengut)</p>
<p>Õpilane: Leiab iseseisvalt informatsiooni kunstnike, ajastute, stiilide, ajaloolise tausta jms. kohta ning teeb leitu hulgast kriitilise seostatud valiku.</p> <p>Otsib infot ja toob näiteid teiste seostuvate teoste kohta, põhjendab seoseid muude</p>	<p>KUNST JA KULTUUR ÜHISKONNAS Eri ajastute kunsti võrdlevate teemade valik. Seoseid loovad teemad rõhutavad kunsti seoseid ühiskonnas ja kultuuris toimunuga, ajastu mõtteviisi, religiooni ja valitsemiskorra, tehnika ja majandusega. Eri ajastute kunsti seostades arutleda kunstiteoste väljendusvahendite, loomise eesmärkide,</p>

<p>ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile</p> <p>Külastab kunstinäitust või- sündmust (ka virtuaalset) ning leiab üles näitusega seonduva informatsiooni</p> <p>Pädevus: mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas; - mõtestab ning reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust</p>	<p>tähenduse ja sotsiaalse rolli üle. Kunsti nähtusi võrdlevad teemad (valida kuni kolm teemat): perspektiivikasutus, keskkonna ja ruumi kujutamise viisid; inimese kujutamise viisid: idealiseeritud, realistlik, stiliseeritud; lugude ja sümbolite ringlus läbi sajandite; kunstniku rollid: käsitöölaine, leiutaja, ajaloolane, geenius, staar, ettevõtja jne; muuseumi sünn, tuntumad galeriid ja muuseumid. Loomingulised ja uurimisprojektid, õppekäigud (võimalusel kodupiirkonnas) Lõiming: ajalugu</p>
<p>Õpilane: Rakendab sobivat kavandamise meetodit praktilise töö loomise protsessis. Kasutab disainiprotsessi etappe kunstiteose loomisel. Esitleb oma loometöö protsessi ja tulemust visuaalsete abimaterjalide toel (skeem, makett, plakat, digitaalne esitus) Kasutab teose eksponeerimisel virtuaalseid keskkondasid. Pädevus: on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.</p>	<p>KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS. DISAIN JA DISAINIPROTSESS Kavandamine ja visualiseerimine kavand, visand, skits, krokii, abijooned <i>Moodboard</i>, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine Visuaalne lihtsustamine Uurimismeetodid Vaatus, intervjuu, küsitlus, uurijapäevik Esitus- ja dokumenteemismeetodid Portfoolio, ka digitaalse portfoolio või kodulehena. Nii enda õppimise jälgimiseks kui oma loominguga korrastatud esitluseks.</p>
<p>Õpilane: Analüüsib teose vormi, kunstilist kujundit ja konteksti, leiab erinevatest tähendusvõimalustest tõenäolisema. Põhjustab diskussioonis oma arvamust.</p> <p>Selgitab oma tööprotsessi, põhjustab loomingulisi otsuseid.</p> <p>Kuulab kaasõppijate seisukohti, argumenteerib, aktsepteerib eriarvamusi</p> <p>Hindab kriitiliselt isiklikku visuaalset kommunikatsiooni sotsiaalmeedias ja oma visuaalset jalajälge.</p> <p>Analüüsib oma teost ja tööprotsessi, oskab oma valikuid põhjustada ning kunstitöö loomise konteksti selgitada</p>	<p>VISUAALNE KIRJAOSKUS Kujutamise baaselemendid ja kompositsiooni põhimõtted - mõisted Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst), valgus, aeg (kineetilise kunsti puhul). Kompositsiooni põhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus, kuldlõige. Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuurused, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, sujuv, kaarduv, sile krobe jne.</p>

<p>Pädevus: osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt; - leiab ja säilitab digivahendite abil infot ning hindab selle asjakohasust ja usaldusväärsust; -on teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti - väärtustab õigekeelsust, kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt</p>	<p>Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv Värviteooria: Koloriit. Värvnimetused primaar- ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, toote- ja graafiline disain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, kirjatüüp, kalligraafia. Kunstžanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjöö Kujutavus: figuraalne, abstraktne Kunstikriitika Retsensioon Kriitika Analüüs</p>
--	---

1.8. Kunst II kursuses „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil ”

Kunsti õpetusega taotletakse, et õpilane tunnetab kunsti võimalusi ning näeb selle rakendusi nii enese elu ja tegevuse kui ka maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina; orienteerub kunstikultuuri arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides; iseloomustab ja võrdleb nüüdisaegses kunstis rakendatud mitmekesiseid ideid ja väljendusvahendeid; mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega; rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi; orienteerub kunsti, arhitektuuri ja disaini valdkondadega seotud elukutsetes ja edasiõppimisvõimalustes; tõlgendab ja lahendab erinevaid probleemülesandeid; väärtustab end ümbritsevat elukeskkonda ja visuaalkultuuri pärandit, mõistab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi; orienteerub kunsti, arhitektuuri ja disaini valdkondadega seotud elukutsetes ja edasiõppimisvõimalustes.

1.8.1. Kunst II kursuses „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil ” õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused

Õppesisu

Õpilane:

teab kunsti- ja visuaalkultuuri ajaloo põhistruktuuri;

iseloomustab eri allikate põhjal kunstnike loomingut (20.-21. saj.), kirjeldab vormi, kunstilist kujundit ja konteksti;

Võrdleb eri ajastute kunsti kuni tänapäevani.

Iseloomustab eri allikate põhjal arhitektuuri ja disaini valdkonna teoseid.

Pädevus: teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga; väärtustab kunsti ja loomingut ning kujundab ilumeelt

KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD**Kunsti ja visuaalkultuuri muutumine.**

Nüüdisaegse elutunnetuse ja globaalse maailma süünd, teaduse, tehnoloogia ja linnastumise võidukäik.

Kunstiteos ja kontekst: vaatajad, koht ning aeg.

Autorsus, kunstnike ja vaatajate suhte muutumine.

Elukeskkonna kujundamise põhimõtted: arhitektuur, disain, visuaalne meedia.

Kunst moderniseeruva ajastul.

19. sajandi lõpu kunst: impressionism, postimpressionism, juugend ja sümbolism. Fotograafia ja illustreeritud ajakirjandus.

20. sajandi I poole kunst. Modernistliku kunsti suunad: fovism, ekspressionism, futurism, kubism, abstraksionism, sürrealism. Avangard. I maailmasõda ja dadaism. Modernistlik arhitektuur ja disain.

Funktsionalism. Kunst totalitaarsetes riikides: sotsialistlik realism, natsionaalsotsialistlik kunst.

II maailmasõja järgne kunst.

Külm sõda: abstraktne ekspressionism versus figuratiivne kunst. Üleminek modernismist postmodernismi. Minimalism, opkunst jne. Popkunst.

Hüperrealism. Happening, kehakunst, maakunst.

Kontseptualism kui nüüdisaegse kunsti alusprintsipi

Postmodernism ja nüüdiskunst.

Postmodernistlik kunst. Sotsiaalkriitiline ja poliitiline kunst. Kunst avalikus ruumis. Kunstimeediumide paljus: maal, graafika, skulptuur, installatsioon, fotokunst, videokunst, tegevuskunst, interaktiivne meediakunst, helikunst, netikunst jt. Teemade ja seisukohtade paljus 21. sajandi kunstis: teadus, innovatsioon, ökoloogia, identiteet, soolisus, eetika jne. Rahvusvahelised nüüdiskunsti näitused ja kunsti globaliseerumine

Keskkond. Disain. Visuaalne meedia.

Arhitektuuri ja disaini valdkonnad (tootedisain, mood, graafilne disain jne). Ehitatud keskkonna arengusuunad seoses ühiskonna, tehnoloogia ning inimese mõtteviiside muutumisega. Disain ja inimsõbralik elukeskkond: innovatsioon, targad materjalid, keskkonnateadlikkus. Disainiprotsess – probeemilahendus. Meediakeskkond ja visuaalne kommunikatsioon.

Lõiming: Ajalugu, Muusika.